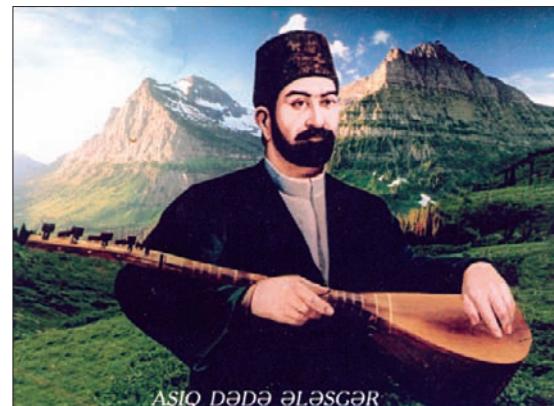

Aşıq sənətinin ustası

Azərbaycan incəsənətinin ən qədim növlərindən olan aşiq sənətinin xalqımızın mənəvi dünyasında özünəməxsus rolu vardır. Məzmununda türk təfəkkürünü, türk dünyagörüşünü, ruh-fəlsəfəsini əks etdirən bu sənət hövənün yaradıcıları, onu qoruyub yaşadanlar, zaman-zaman ozan, dədə, yansaq, xalq arasında "el atası" adlandırılın aşıqlar zəhmət adamlarının arzu və istəklərini, işgalçılara qarşı mübarizəsini, məhəbbət duyğularını, yüksək keyfiyyətlərini tərənnüm etmiş, Azərbaycan ədəbiyyatı və musiqisinin inkişafında misilsiz xidmətlər göstərmişdir.

"Dədə Qorqud gəldi, boy boyladı, söy söyledi, bu oğuznaməyi düzdü, qoşdu belə dedi" kimi söylemələrin, sonalar "qoşma" adlanan aşiq şerinin gücü ilə "Kitabi-Dədə Qorqud", "Koroğlu", "Şah İsmayı", "Qurbanı", "Tahir və Zöhrə", "Aşıq Qərib", "Əsl və Kərəm" və s. kimi dastan nümunələri aşiq ədəbiyyatını zənginləşdirmiş realist yazılı ədəbiyyata ciddi təsir edə bilmışdır.

Məzmun və xarakterine görə, qəhrəmanlıq ruhunda, lirik və nəsihətamız planda, satirik və komik səciyyəli olan aşiq havalarında insan mənəviyyatının ən ülvi, nəcib keyfiyyətləri, xalqın

AŞIQ DƏDƏ ƏLƏSGƏR

Onu da deyək ki, elə 2006-ci ildə Hüseyin Həsənovu qəbul edən Azərbaycan Respublikası mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayev də ona təşəkkürünü bildirmiş, bundan sonra fəaliyyətində köməklik göstərəcəyini söyləmişdi. Məhz bundan sonra H. Həsənovun şəxsi mənzilində yaradılmış muzeyə mütəxəssislər tərəfindən baxış keçirilmiş və müəyyən edilmişdir ki, şəraitsizlik və maliyyə çətinliyi səbəbindən aşiq sənətinə aid materiallar primitiv üsulla təqdim olunur. Muzey yaşayış binasında yerləş-

poeziyasını ürəkdən sevən və bu sənətin yaşaması, inkişafı üçün əlindən gələni edən Hüseyin müəllim 2016-ci ildə dövlət mükafatı laureati, professor Məhərrəm Qasımlının ölkə başçısının sərəncamı ilə Azərbaycan Aşıqlar Birliyinə sədr seçiləməsindən sonra bu sahədə görülen işlərdən də məmənluqla danışır: "Mən bu təyinat üçün ilk növbədə cənab Prezidentə minnətdaram. Bu təyinatdan çox keçməmiş Məhərrəm müəllim Türk dünyası aşıqlarını bir yerə cəmləşdirdi və birləşdirdi. Onların iştirakı ilə Azərbaycanda böyük dövlət tədbiri keçirildi, bundan sonra bir-birilə əlaqə saxlamasına şərait yaradıldı. Məhərrəm Qasımlı Aşıq Ələsgər yaradıcılığına da böyük dəyər verir: "Aşıq Ələsgər aşıqlar dünyası aşıqlarının pasportudur" deyən Məhərrəm müəllim onun ev-muzeyinin daha yaxşı şəraitdə fəaliyyət göstərməsi üçün də köməyini əsirgəmir. İnanıram ki, saza, sözə, sənətə dəyər verən insanların köməyi ilə Aşıq Ələsgər muzeyinin problemləri tezliklə həllini tapacaqdır.

Hüseyin müəllim Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafı, onun dünyada təbliği istiqamətində görülen işlərdən, xüsusən də bu sahədə ölkənin Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın fə-

Hindistanın Azərbaycandakı səfiri - 2014-cü il

Misirin Azərbaycandakı Mədəniyyət Mərkəzinin müdürü

sevinc və kədəri, vətənpərvərliyi, zülm və əsərətə qarşı qəhrəmanlıq və rəşadəti əks olunur. "Koroğlu", "Misri", "Orta divanı" də mərdlik, cəsurluq, "Qəmərcan", "Gözəlləmə", "Göyçəgülü"ndə oynaq, şəhərəvərliyi, "Dilqəmi", "Yanıq Kərəmi", "Təcnis" də lirik məhəbbət duyğuları, qüssə və həsrət motivləri ifadə edilir.

Açıq sənətinin inkişafında bir çox xalq sənətkarlarının böyük əməyi olub. Aşıq poeziyasının görkəmli nümayəndələrindən biri də Aşıq Ələsgərdir.

Aşıq sənətinə həmişə böyük maraqlı olub. Bu qədim sənətin qorunması, təbliği və yeni istedadlı gənclərin üzə çıxarılması istiqamətində məqsədyönlü iş aparılıb. Bu işdə adı, sadə vətəndaşların kənarda qalmaması isə həqiqətən qürur doğuracaq haldır. Neçə illər önce, vaxtılık sürücü işləyən Hüseyin Həsənovun yaşadığı Bakı şəhəri, Atatürk prospekti 37, mənzil 75-də Aşıq Ələsgər muzeyini yaratmasına da səbəb bu sənətə, eloğlusunu, qədim Göyçə mahalının Dədə Ələsgərinə sevgisi olmuşdu. Uzun illər aşiq sənətinə aid topladığı maraqlı materialların, qəzet, jurnal, kitab, fotosəkil, qramafon və patifon vallarının, lent yazılarının, saz musiqi alətlərinin və digər eksponatların itib-batmaması üçün şəxsi mənzilində muzey yaradan Hüseyin Həsənovun bu addımı ayrı-ayrı insanlar, dövlət qurumları tərəfindən də yüksək dəyərləndirilmişdir.

Xalq şairi Zəlimxan Yaqub 2006-ci ildə Aşıq Ələsgər muzeyi və onun yaradıcısı haqqında belə demişdi: "Sazın-sözün, sənətin beşiyinə, evinizə, ev-muzeyinə gəldiyim üçün özümü xoşbəxt hesab edirəm. Balaca bir otağa sazin, sözün dünyasını yerləşdirən ürəyinə, zövqünə, məhəbbətinə eşq olsun. Bir universitetin işini təkbaşına gördüyüünüz üçün qeyrətinə baş eyi-rəm. Bu otağa muzey demək azdır, bu saz ocağı, sənət məbədidir. Azərbaycan xalqına başucalığı gətirən böyük şəxsiyyətlərin, nağıllı, dastanlı, gecələrin etri, nefəsi var burada..." .

diyi üçün oraya tamaşaçıların gəlməsi də çətinləşir. Bütün bunları nəzərə alaraq Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən Bakı şəhərində xüsusiləşdirilmiş binada və yüksək səviyyədə Aşıq Ələsgər Muzeyinin yaradılması istiqamətində görülən işlərin daha da gücləndirilməsi, qədim el sənətinin yaradılması və gələcək nəsil-lərə ötürülməsi, görkəmli ustادın xatirəsinin əbədiləşdirilməsi və onun işinin öyrənilməsi məqsədilə bina ayrılması barədə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetin qarşısında məsələ qaldırılmışdır.

Nə qədər darisqlə şəraitsizlik olsa da Hüseyin müəllim ruhdan düşmür, axtarışlar aparır, müxtəlif qurumlarla əməkdaşlıq edir, muzeyin eksponat fondunun daha da zənginləşdirilməsinə çalışır. Bu mənada onun xalqımızın sevimli şairi Hüseyin cavidin ev-muzeyi ilə əməkdaşlığıni qeyd etməmək olmaz. Böyük dramaturq, filo-

sof-şair Cavidin zəngin əsərinin təbliğatçısı, muzeyin direktoru, əməkdar incəsənət işçisi, filologiya üzrə elmlər doktoru Gülbəniz Babaxanlı Aşıq Ələsgər muzeyinə 13 cildlik "Azərbaycanın qeyri-maddi mədəniyyət abidələri və Ərtoğrol Cavid" adlı kitabını hədiyyə etmişdir. Həmin çoxcildliyin 10-cu cildinə "Azərbaycan aşiq yaradıcılığı və Ərtoğrol Cavid" adlı material da daxil olmuşdur ki, burada da Aşıq Ələsgər yaradıcılığından, Göyçəli Həcər xanım dastanından, onun dağa həsr etdiyi şeirlərdən ətraflı bəhs edilir. Hüseyin Həsənov deyir: "Gülbəniz Babaxanlının nəşrə hazırladığı həmin çoxcildlik doğrudan da dəyərlidir. Hələ 1910-cu ildə Hüseyin Cavid Aşıq Ələsgər haqqında dəyərli bir fikir söyləmiş və sonralar Ərtoğrol Cavid Aşıq Ələsgər yaradıcılığını toplayıb tədqiq edərkən Cavid əfəndinin söylədiyi fikirləri öz əlyazmalarında belə qeyd etmişdi: "Aşıq Ələsgər aşıqlar dünyasının zərgəridir. Bu fikirlər kitabda da öz əksini tapmışdır. Bu qiymətli hədiyyəyə görə Gülbəniz Babaxanlıya minnətdaram".

Aşıq yaradıcılığını, xüsusən də Aşıq Ələsgər

liyyətindən də söz açdı: "Öz qədimliyi, zənginliyi ilə seçilən Azərbaycan mədəniyyətinin dünyaya tanıtmaq çox şərəflidir və bu işin öhdəsinən Heydər Əliyev Fondunun prezidenti kimi Mehriban Əliyeva ləyaqətlə gəlir. Məhz onun səyi, zəhməti nəticəsində bu gün bir çox mədəniyyət nümunəsi YUNESKO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilmişdir. Azərbaycan aşiq sənəti də həmin mədəni incilər siyahısına daxildir. Mən də Aşıq Ələsgər muzeyini yaratmaqla bu sənətin yaranmasına xidmət göstərməyə çalışıram. Muzeydə minlərlə eksponat toplanıb. Həmin eksponatlar muzeyə gələnlərin marağına səbəb olur, xüsusən də xarici qonaqların.

Muzey on ildən artıqdır ki, fəaliyyət göstərir. Bu illərdə mənə köməklik göstərənlər də az olmayıb. Azərbaycan Respublikası mədəniyyət və turizm naziri Əbülfəs Qarayevin, nazir müavini Sevda Məmmədəliyevanın dəstəyini həmişə hiss etmişəm. Bunun üçün mən onlara təşəkkürüm bildirirəm. Ötən illərdə həmçinin bəzən bürokratiyaya buzlarını sindirməli, laqeydlik baryerlərini də asmlı olmuşam. Mədəniyyətimizə laqeyd münasibət göstərmək olmaz. Onun yaranmasında, inkişafında əməyi, xidməti olan hər kəs öz layiqli qiymətini almalıdır".

Aşıq Ələsgərin də mədəniyyət tariximizdə özünəməxsus yeri var. Onun yaradıcılığının uzun illərdən bəri dərslik kitablarında tədris olunması özü çox şey deyir. Yeri gəlmışkən onu da deyim ki, ulu öndərimiz Heydər Əliyev də bu böyük ustada yüksək dəyər verirdi: "Xatirimdədir, bizə Aşıq Ələsgərin şeirləri orta məktəbdə tədris edilir" — deyən Heydər Əliyev respublikaya rəhbərliyi dövründə 1997-ci ildə Aşıq Ələsgərin yubileyinin dövlət səviyyəsində qeyd olunması ilə bağlı sərəncam imzalılmışdı. Bəli, Aşıq Ələsgər aşiq poeziyasının ustadlarından biridir, onun adını tarixdə yaşatmaq hər birimizin bor-cudur".

Zümrüd QURBANQIZI, "Respublika".